

FOLKHÄLSONYTT

December 2018

Krönika

Tobaksförebyggande arbete

Tobaksförebyggande arbete – ett arbete som öppnar upp för diskussion både gällande dess relevans men också kring vems ansvar det är. Tobaksrökningens konsekvenser är idag väl kända och enligt skattningar från WHO ökar tobaksrökningen risken för minst 28 sjukdomar, framförallt olika former av cancer samt hjärt-kärlsjukdomar. I Sverige beräknas närmare 12 000 personer avlida och upp till 100 000 personer insjukna varje år på grund av rökning. Trots dessa siffror om tobakens skadeverkningar möter jag ibland frågan om det tobaksförebyggande arbetet är värt att prioritera till följd av att rökningens omfattning har minskat sedan 1970-talet.

Under lång tid har andelen av befolkningen som röker minskat medan andelen snusare har legat på en mer stabil nivå. Sammantaget för 2017 innebär det att i genomsnitt en fjärdedel av Sveriges befolkning (17-84 år) använt tobak vid minst något tillfälle den senaste månaden.

Forskning visar att nästan alla (90 %) som börjar röka eller snusa gör det före de fyllt 18 år

En nyckelfaktor för tobaksindustrins framgång och fortlevnad är att locka till sig nya kunder. Att göra någon över 25 år till rökare är i det närmaste omöjligt varför marknadsföringen främst riktar sig barn och unga. Forskning visar att nästan alla (90 %) som börjar röka eller snusa gör det före de fyllt 18 år.

Diskussionen om det tobaksförebyggande arbetets relevans slutar ofta inte där utan byter istället fokus till vems ansvar det är. I både den nationella och regionala ANDT-strategin (alkohol, narkotika, dopning, tobak) betonas en samsyn och en samverkan mellan kommuner, organisationer, myndigheter och civilsamhället för att barn och unga ska skyddas mot eget och andras skadliga effekter av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Ändå överlämnas ansvarsfrågan ofta helt till vårdnadshavarna.

Hur ska vårdnadshavarna ensamt kunna arbeta för att deras barn inte ska börja använda tobak när en hel tobaksindustri inget hellre önskar än att locka till sig deras barn som nya kunder? Ansvarsfrågan kan inte enbart vara vårdnadshavarnas, utan är ett gemensamt ansvar hos oss alla. I Sydnärke har vi 2018 startat det treåriga tobaksförebyggande projekt Tobakstriangeln med syfte att minska tobaksbruk bland unga och minska illegal försäljning av tobak till minderåriga. I projektet deltar bland annat Polisen, tillsynshandläggare, miljöförvaltningen, skolpersonal, butiksägare, Sydnärke folkhälsoteam och vårdnadshavare. Vi tror att vi tillsammans kan göra skillnad i arbetet för att hjälpa barn och unga till ett tobaksfritt liv!

Caroline Andersson
Folkhälsoutvecklare

TIPS!

[Klicka här för att läsa mer om ett rökfritt Sverige 2025.](#)

Nyheter

Regeringen beslutar om ny lag om tobak och liknande produkter

I december månad beslutade riksdagen om en ny tobakslag. Två äldre lagar ska samtidigt tas bort. Regeringen har också lagt fram flera förslag som ska minska hälsorisker som beror på användning av tobak. Bland annat ska alla som vill handla med tobak ha tillstånd, nuvarande rökförbud utvidgas till att gälla vissa allmänna platser utomhus, rökförbudet utvidgas till att gälla även elektroniska cigaretter, förpackningar med portionsförpackat snus måste innehålla minst 20 portioner och reglerna om spårbarhet och säkerhetsmärkning i EU:s tobaksproduktdirektiv genomförs i Sverige.

Målet med den nya lagen är att minska svenskarnas bruk av tobak för att nå målet om ett Rökfritt Sverige 2025.

– Det finns ett mycket brett stöd bland den svenska befolkningen för att ta ytterligare steg, inte minst för att skydda barn och unga, sa socialminister Annika Strandhäll när regeringen la fram förslaget.

[Klicka här för mer information om nya lagen](#)

Källa: Riksdagen.se

Nya folkhälsopolitiska mål från juni 2018

I juni 2018 antog riksdagen ett nytt övergripande mål och en ny målstruktur för folkhälsopolitiken, som innebär en mer långsiktig och förebyggande struktur för folkhälsoarbetet. Genom att stärka jämlikhetsaspekten i folkhälso målet, samt att renodla antalet målområden, är syftet att bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar

Fokus på jämlik hälsa

Det övergripande målet för folkhälsopolitiken omformuleras med ett tydligare fokus på jämlik hälsa. Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Målet innebär att statliga myndigheter som har uppgifter eller verksamhet som påverkar folkhälsan ska beakta effekterna på folkhälsan

Åtta målområden

Folkhälsopolitikens sektorsövergripande mål- och uppföljningsstruktur med elva målområden omvandlas till åtta:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

För att läsa mer om målen [klicka här](#)

Källa: Utdrag ur Folkhälsomyndighetens nyhetsarkiv augusti 2018